

3. Податок з Німеччини: які найважливіші податкові правила та зобов'язання? Повернення податку з Німеччини онлайн, URL: <https://surl.li/sjawet>

УДК 330.3

Шевчук В. О., здобувач бакалаврського рівня вищої освіти,
спеціальність 051 «Економіка»

Науковий керівник: Паневник Т.М., к.е.н, доцент,
доцент кафедри прикладної економіки,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У сучасних умовах зростаючої складності бізнес-середовища та стрімкого розвитку цифрових технологій все більшого значення набуває здатність керівників швидко адаптуватися до змін, опрацьовувати великі обсяги даних, передбачати наслідки дій. Прийняття управлінських рішень – це вид управлінської діяльності, спрямований на підвищення показників ефективності компанії, що досягається шляхом використання всієї доступної інформації для кращої точності та узгодженості [1]. Одним із найперспективніших інструментів, що удосконалює традиційні підходи до управління, є штучний інтелект (ШІ). Його можливості у сфері обробки даних, виявлення закономірностей, оптимізації процесів та моделювання сценаріїв дозволяють вивести управлінські рішення на новий якісний рівень.

Штучний інтелект (ШІ) зазвичай тлумачать як властивість автоматизованих систем, створених на підґрунті відповідних математичних методів та моделей, брати на себе окремі функції інтелекту людини. Тобто ШІ може генерувати й обґрунтовувати рішення на основі раніше отриманого ним досвіду, формалізованого у вигляді певної бази знань та моделей, а також враховувати умови невизначеності та ризику [2, с. 104], особливо з метою вирішення згаданих слабо структурованих й неструктурованих проблем прийняття рішень.

ШІ за допомогою алгоритму – чіткого порядку виконання дій для розв'язку певної задачі – може вивчати методи розв'язання задач, які потребують людського розуміння – за аналогією, методами дедукції та індукції, накопичуючи базові знання та розвиваючи вміння їх використовувати [3, с. 4].

ШІ доцільно застосовувати як інструмент для покращення якості рішень, зменшення впливу людського фактору, а також підвищення оперативності управлінських дій. Застосування ШІ дозволяє виокремити такі переваги його використання у прийнятті управлінських рішень: швидкий аналіз та обробка величезних масивів даних, що у виконанні людини може

потребувати значно більше часу та супроводжуватись певними труднощами; прогнозування майбутнього і моделювання різних сценаріїв на основі вхідних даних за допомогою алгоритмів, що дозволяє обрати більш оптимальне рішення; виключення із системи прийняття рішень людського фактору або применшення його впливу, що дозволяє уникнути прийняття керівництвом неоптимальних суб'єктивних рішень та обрати об'єктивне рішення лише на основі даних та навчених методів; оптимізація людських, фінансових, часових, інформаційних та інших ресурсів – як внаслідок власне використання ІІІ, так і внаслідок прийняття за допомогою ІІІ таких управлінських рішень, що допоможуть ці ресурси зекономити [4, с. 58]; допомога в прийнятті оптимальних господарських рішень в умовах невизначеності та ризику, а також у вирішенні слабко- і неструктурованих проблем прийняття рішень.

ІІІ може активно застосовується на рівні оперативного та тактичного управління, а також у стратегічному плануванні за допомогою гібридних інтелектуальних систем. При цьому необхідно враховувати певні обмеження та ризики, які пов'язані з використання ІІІ, зокрема: неточні або застарілі дані, які ускладняють або призведуть до помилок у процесі прийняття рішень; етичні аспекти та відповідальність за рішення, прийняті системою ІІІ; необхідність перепідготовки персоналу для залучення у використанні ІІІ при прийнятті рішень; питання щодо відповідальності за рішення, прийняті системою ІІІ тощо.

Отже, штучний інтелект має значні перспективи застосування для прийняття оптимальних управлінських рішень, особливо в умовах невизначеності та ризику, завдяки таким своїм характеристикам, як швидкість, здатність до роботи з великими обсягами даних, навчання на основі бази знань, використання аналітичних методів, моделювання, прогнозування тощо. Однак при цьому варто враховувати й певні ризики, що існують при використанні штучного інтелекту: недосконалість моделей, недостатню базу знань, загрозу витоку конфіденційної інформації, потребу в залученні спеціалістів, загрозу втрати робочих місць та ін. В цілому, штучний інтелект доцільно використовувати там, де людині прийняти оптимальне рішення складно або неможливо – наприклад, коли дані для здійснення вибору неможливо виміряти кількісно, коли одиниці їх вимірювання відрізняються, коли необхідно швидко аналізувати великі масиви даних для прийняття рішення, коли потрібно прискорити цей процес тощо.

Перелік використаних джерел

1. Кравченко М. О., Голюк В. Я. Прийняття управлінських рішень: сутність та сучасні тенденції розвитку // *Економіка та суспільство*. 2022. №40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/article/view/1473/1419>
2. Вітлінський В. В. Штучний інтелект у системі прийняття управлінських рішень // *Нейро-нечіткі технології моделювання в економіці*. 2012. №1. С. 97–118. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/14715222.pdf>

3. Коцовський В. М. Методи та системи штучного інтелекту : конспект лекцій / ДВНЗ «Ужгородський національний університет» : Ужгород, 2016. 76 с. URL: <https://surli.cc/xrxhuq>

4. Дороніна О. А., Дядій В. О. Використання штучного інтелекту у процесі прийняття управлінських рішень: ризики та переваги // *Економіка і організація управління*. 2024. №3 (55). С. 53–61. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/16907>

УДК 33.061.2

Шиян Д. В., д.е.н., професор,
професор кафедри економіки підприємства та організації бізнесу
Харківський національний економічний університет ім. Семе́на Кузне́ця

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війська агресія РФ мала суттєвий вплив на фінансовий стан багатьох підприємств. В першу чергу це стосується підприємств які опинились в зонах наближених до бойових дій. Відома банків від кредитування, постачальників від постачання товарів без попередньої оплати, цінова дискримінація через підвищенні ризики та проблеми з логістикою всі ці фактору самим негативним чином вплинули на якість фінансів багатьох підприємств. Це в значній мірі стосується підприємств аграрного сектору. До вище перелічених факторів в даному випадку догадається ще сезонність виробництва та необхідність вчасно забезпечувати виконання основних технологічних операцій. Саме тому було вирішено дослідити яким чином змінився фінансовий стан сільськогосподарських підприємств за період воєнного часу порівняно з 2021 роком. В якості бази дослідження виступали сільськогосподарські підприємства Харківської області.

Проблеми розвитку економіки під час війни перебувають центрі уваги економістів України [1, 2]. Нами було поставлено завдання на підставі даних фінансової звітності сільськогосподарських підприємств Харківської області проаналізувати як змінився рівень фінансової стійкості підприємств за 2021-2023 рр. Досліджувана сукупність при цьому дорівнювала у 2021 році – 91 підприємство, 2022 році – 88 підприємств, 2023 році – 91 підприємства. Ця сукупність дозволяє встановити надійні залежності які будуть позбавлені фактору випадковості. В таблиці 1 наведені окремі показники фінансового стану підприємств за аналізуємий період.